



شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

حكم تكثير جمعيت از منظر فقه و حقوق با تاكيد بر قانون جمعيت

استاد راهنما

سرکار خانم مریم صباغی ندوشن

نگارنده

مریم جاویدی دمیرچی

سال تدوین

1402

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیر و تشکر

حمد و ستایش خدای را بر آنچه از وجود مبارکش به ما شناسانده و بر آن چه از شکرش به ما الهام نموده ، و بر آن درهای دانش که به پروردگارش بر ما گشوده است. این پایان نامه را تقدیم می‌کنم به مهربانترین همراهان زندگیم، پدر، مادر، همسر و فرزندان عزیزم که حضورشان همیشه گرما بخش روح من بوده است.

از اساتید بزرگووارم برای تمام حمایت‌ها و زحمات بی دریغشان سپاسگزاری می‌کنم. از سرکار خانم دکتر مریم صباغی ندوشن که زحمت راهنمایی این پایان نامه را به عهده داشتند تشکر فراوان دارم.

چکیده

این تحقیق با عنایت به حکم تکثیر جمعیت از منظر فقه و حقوق با تأکید بر قانون جمعیت با روش توصیفی _ تحلیلی سامان یافته است تا با نظر داشت به مبانی فقهی حکم به تکثیر جمعیت به لحاظ حکم ثانوی و حکومتی افزون بر حکم اولی آن، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت را مورد مذاقه قرار دهد. یافته های تحقیق حاکی از آن است که با تعمق و تدبیر در قواعد عقلی اصولی و فقهی می توان گفت که این قواعد از جمله مصلحت عمومی حفظ نظام، قاعده لاجرح، لاضرر و قواعد مشابه ناظر بر تکثیر موالیدی است که با فراغت از حکم اولیه آن، در فرض مواجهه با بحران پیری جمعیت، حکم وجوب بر آن بار می شود. قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در کلیت نظر به مبانی فقهی دارد و مصلحت عام جامعه را تامین می کند. قانونگذار در راستای همسویی با مبانی فقهی مصلحت اندیشی کرده و تاسیس مراکز مشاوره مبتنی بر سبک زندگی ایرانی اسلامی را به دانشگاه ها واگذار کرده است. همینطور عقیم سازی دائم به غیر از موارد استثناء را منع کرده و خواهان کاهش سزارین انتخابی است و در این راستا آن را از تحت نظر بیمه خارج کرده است. لکن در برخی مواد دیگر این قانون مانند محدود کردن غربالگری و حذف سقط جنین و حذف کردن یارانه وسایل پیشگیری از بارداری و ندادن تسهیلات به متولدین بعد از سال 1400 و همچنین ذکر این مورد که محل تولد فرزند یا پدر باید نرخ باروری کمتر از 2.5 داشته باشد و موادی که در آن انواع تبعیض وجود دارد، همسو با مبانی فقهی نیست و به مصلحت عام جامعه نمی باشد و نیاز به بازنگری دارد.

واژگان کلیدی: جمعیت، تکثیر موالید، احکام اولیه، احکام ثانویه.

فهرست مطالب

5.....	مقدمه
8.....	فصل اول: کلیات تحقیق
8.....	گفتار اول: طرح تحقیق
8.....	الف: تبیین موضوع
10.....	ب: اهمیت و ضرورت تحقیق
11.....	ج: اهداف و فواید تحقیق
12.....	د: پیشینه تحقیق
14.....	ه: سوالات تحقیق
14.....	ز: پیش فرض تحقیق
14.....	ح: فرضیه های تحقیق
15.....	ط: روش تحقیق
15.....	ی: سازماندهی تحقیق
16.....	ک: محدودیت ها، مشکلات و موانع تحقیق
17.....	گفتار دوم: مفهوم شناسی
17.....	الف: افزایش جمعیت
18.....	ب: تکثیر موالید
18.....	ج: احکام اولیه و ثانویه

84. _____، القواعد الفقهیه، ج ۲، قم دارالعلم، ۱۳۸۲.
85. _____، استفتائات جدید، قم، مدرسه علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ۱۴۲۷.
86. _____، دائرة المعارف فقه مقارن، قم، مدرسه امام علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ۱۴۲۷.
87. منشادی، سید رحمانی، مشروعیت رحم جایگزین در اندیشه فقهی، اخلاق پزشکی، سال ۲، ش ۳، ۱۳۸۷.
88. مؤمن قمی، محمد، کلمات سدیة فی مسائل جدیدة، چ اول، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۵.
89. محقق داماد یزدی، سید مصطفی، قواعد فقه، ج ۲، تهران، نشر علوم اسلامی، ۱۴۰۶.
90. محمضانی، صبحی رجب، فلسفه التشريع فی الاسلام، بیروت، دارالعلم للملایین، ۱۹۸۰.
91. مشکینی اردبیلی، علی، اصطلاحات الاصول، قم، حکمت، بی تا.
92. مصطفوی، سید محمد کاظم، مائة قاعدة فقهية، قم، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه ی مدرسین حوزه ی علمیه ی قم، ۱۴۲۱.
93. مفید، محمد، المقنعه، قم، کنگره جهانی هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳.

- 94.ملکی اصفهانی، مجتبی، فرهنگ اصطلاحات اصول، قم، عالمه، ۱۳۷۹.
- 95.نائینی، محمد حسین، اجود التقريرات، تقرير درس ابوالقاسم خویی، قم، ۱۴۱۰.
- 96.نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۹، لبنان، دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۴.
- 97.____، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج 29، تهران، دارالکتب الاسلامی، 1366.
- 98.____، جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام، ج ۱، کتابفروشی اسلامی، ۱۳۸۶.
- 99.نوری، حسین، مستدرک الوسائل، جلد 14، تهران، موسسه آل بیت، 1367.
- 100.نراقی، مولى احمد، عوائد الايام فی بیان قواعد الاحکام، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه ی علمیه قم، ۱۴۱۷.
- 101.نیکفر، حمید، مختصر قواعد فقه امامیه، تهران، چتر دانش، 1398.
- 102.هاشمی شاهرودی، سید محمود، فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت(علیه السلام)، ج 2، قم موسسه دائره المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت، 1426.

103. یزدی، محمد، « وجوهات و مالیات » مجله ی نورالعلم، سال 2364.
104. رحمانی، عادل، درآمدی بر قاعده زوال مانع، مطالعات اسلامی فقه و اصول، تابستان 1394.
105. مظاهری، معصومه، طیبه سترگ، معصومه رضائیان حق، قواعد ناظر بر تکثیر موالید، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، ش 57، 1391.
106. میر هاشمی، زهرا سادات، طاهره جلیلی کلهری، تبیین و دیدگاه های مستنبط از آیات و روایات درباره سیاست راهبردی تکثیر موالید و افزایش جمعیت در اسلام، مطالعات زن و خانواده، 1396.
107. محامد، علی، تبیین مفهومی احکام اولیه و ثانویه و احکام حکومتی از دیدگاه فقهاء شیعه، تهران، 1374.
108. رساله حقوقی امام سجاد، تارنمای مرکز اسلامی امام علی علیه السلام، استکھلم، محمد باقر کمره ای.
109. شیرکوند، حامد، مصلحت و پایه های فقهی آن (پایان نامه کارشناسی ارشد فقه و حقوق، پردیس قم دانشگاه تهران)، (به راهنمایی دکتر مجتبی الهیان)، 1388.

110. حکیمی ، سویل ، سکینه محمد علی زاده ، حقوق
باروری در نظام سلامت ایران، مجله علمی پژوهشی حقوق
پزشکی، 1388.

111. رحمانی، زهره، بررسی ماهیت و محدودیت عقیم
سازی در نظام حقوقی ایران و اسناد بین الملل، مجله
ایرانی حقوق و اخلاق زیست پزشکی، 1398.

112. رحمانی منشادی، حمید، مشروعیت رحم جایگزین در
اندیشه فقهی، مجله اخلاق پزشکی، سال 2، ش 3، 138.

113. مجله اشارات ایام، فرزندآوری در کلام مقام معظم
رهبری، شماره 173، زمستان سال 1397.

114. <https://niniban.com>

115. <https://fam.wikipedia.org>

116. <https://www.salamatnews.com>

117. <https://atu.ac.ir>

118. <https://mellium.org>

119. <http://drsajadipour.com>

120. <https://ijogi.mums.ac.ir>

121. <https://www.etemadonline.com>

122. <https://www.iran.ir>

<https://sdill.ac.ir>.123

<https://www.tasnimnews.com> .124

مرکز مدیریت حوزه های علمیة خوهزان